

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/14/2023
Identifikačné číslo spisu: 5721201952
Dátum vydania rozhodnutia: 30.05.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:5721201952.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne D. U., narodenej R., P., zast. advokátom JUDr. Mariánom Sikorom, Púchov, Námestie slobody 1406/38, proti žalovanej Y. Q., narodenej R., P., zast. advokátom JUDr. Vladimírom Kašubom, PhD., Martin, Holubyho 51, o zaplatenie 7.748 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 5C/32/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. septembra 2022 sp. zn. 9Co/118/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná má voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 23. februára 2022 č. k. 5C/32/2021-67 v spojení s opravným uznesením okresného súdu zo 6. mája 2022 č. k. 5C/32/2021-94 žalobu zamietol. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalovaná má voči žalobkyni právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným rozhodnutím po právoplatnosti rozsudku.

1.1. Svoje rozhodnutie okresný súd zdôvodnil s poukazom na § 153 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. (ďalej len „CSP“) s odôvodnením, že žalobkyňa po výzve súdu na vyjadrenie sa k vyjadreniu žalovanej, ktorá poprela skutočnosti uvedené v žalobe, ostala nečinná. Na pojednávaní zmocnený zástupca uviedol, že súd si má sám vyhodnotiť skutočnosti uvedené v žalobe, prípadne sám vykonať ohľadom toho dokazovanie. Súd prvej inštancie tak skonštatoval, že žalobkyňa nepreukázala ňou tvrdené skutočnosti a súd nemôže sám vystupovať v konaní ako účastník, vykonávať dôkazy, vyhľadávať informácie, nakoľko sa nejedná o spor so slabšou stranou. Keďže žalobkyňa nepreukázala, či došlo k bezdôvodnému obohateniu a v akej výške, nevyjadrila sa k obrane žalovanej, čo sa týkalo rozsahu užívania sporných nehnuteľností a neboli navrhnuté dôkazy, ktoré by mohol súd vykonať a vyhodnotiť, vychádzajúc zo sudcovskej koncentrácie viedlo to k zamietnutiu žaloby.

1.2. O trovách konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP s prihliadnutím na úspech strán v konaní.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 29. septembra 2022 sp. zn. 9Co/118/2022 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a zároveň rozhodol, že žalovaná má voči žalobkyni právo na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

2.1. Odvolací súd dospel k záveru, že z obsahu žaloby a predložených listinných dôkazov (listu vlastníctva) nebolo možné dospieť k záveru, či nárok žalobkyne je dôvodný a či užívanie ňou označených nehnuteľností zo strany žalovanej zakladá právo na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 7.748 eur. Je nepochybné, že v tomto prípade sa jedná o sporové konanie, kde každá zo strán predloží súdu dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. V tomto spore žalobkyňa okrem preukázania toho, že je podielovou spoluvlastníčkou označených nehnuteľností vo výške 2/3, čo doložila výpisom z listu vlastníctva, ostatné svoje tvrdenia nijako nepreukázala. Výpočet výšky bezdôvodného obohatenia nebol ničím podložený, pričom v tomto prípade nemožno tvrdiť, že opodstatnenosť nároku a jeho výšku možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ju nemožno zistiť vôbec. Ako správne na to poukázal súd prvej inštancie, v tomto prípade nemôže byť plnenie požadované žalobkyňou určené voľnou úvahou súdu. V tomto prípade bolo na žalobkyni, aby preukázala, či žalovaná, ktorá je tiež spoluvlastníčkou označených nehnuteľností, tieto „nadužíva“, v akom rozsahu, akým spôsobom a od čoho sa odvíja prípadná výška bezdôvodného obohatenia, tak ako svoj nárok označila žalobkyňa. Nemožno sa stotožniť ani s názorom uvedeným v odvolaní, že v tomto prípade súd striktne, až šikanózne vyžadoval dôkazy preukazujúce výšku nároku. Súdom od žalovanej (správne žalobkyne, pozn. dovolacieho súdu) nič nepožadoval, bolo na nej, akým spôsobom sa rozhodne preukazovať oprávnenosť svojich nárokov a tvrdení skutkovo vymedzených v žalobe.

2.2. Postup súdu prvej inštancie pri prejednaní veci a odôvodnení rozhodnutia bol v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami. Odvolací súd konštatoval, že odvolateľka v odvolaní neuviedla žiadne skutočnosti, ktorými by sa súd prvej inštancie nezaoberal, a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový alebo právny stav odvolacím súdom, preto rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

2.3. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 420 písm. f) CSP.

3.1. Dovolateľka rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za arbitrárne a nespravodlivé. V prvom rade nie je pravdou, že by žalobkyňa nenavrhla dôkazy, ktoré by súd mohol včas vykonať alebo posúdiť do pojednávania dňa 23. februára 2022. Už vo svojej žalobe, ktorou sa konanie začalo, a ktorá bola doručená okresnému súdu dňa 21. júla 2021, žalobkyňa uvádza jednotlivé výmery úžitkovej plochy rodinného domu, jeho prístavby a príľahlých pozemkov, ktoré má žalovaná užívať, a to konkrétne v čl. III. Následne uvádza, že „V prípade ak žalovaná nepotvrdí správnosť a pravdivosť vyššie uvedených údajov, tak žalobkyňa navrhuje súdu vykonanie fyzickej obhliadky nehnuteľností v zmysle § 211 CSP za účelom ich zistenia.“

3.2. Ďalej zdôraznila, že nedisponuje a nedisponovala príslušnou stavebno-technickou dokumentáciou na preukázanie výmery rodinného domu a jeho prístavby, a to napriek tomu, že sa o jej získanie snažila, čo konajúcemu súdu aj uviedla. Žalobkyňa tak od začiatku navrhovala súdu prvej inštancie, aby vykonal obhliadku na mieste samom, čím by sa ustálila skutočná výmera nehnuteľností užívaných žalovanou. Tento dôkazný prostriedok navrhovala súdu pre prípad, že by žalovaná jej skutkové tvrdenie o užívaní výmery rodinného domu a pozemkov rozporovala. Jediným spôsobom, ako určiť skutočný rozsah užívania dotknutých nehnuteľností žalovanou, tak zostala žalobkyňou od počiatku navrhovaná obhliadka na mieste samom, kde by bolo možné vykonať zameranie rozmerov jednotlivých miestností, budovy prístavby, prípadne užívaných pozemkov a určiť tak rozsah užívania nehnuteľností žalovanou nad mieru,

ktorá by jej prislúchala podľa výšky spoluvlastníckeho podielu. Po takomto zistení výmery nehnuteľností užívaných žalovanou by bolo možné osloviť realitné kancelárie so žiadosťou o odborné vyjadrenie vo vzťahu k výške obvyklého nájomného za takúto výmeru, prípadne navrhnúť vo veci znalecké dokazovanie.

3.3. Súd prvej inštancie návrh na vykonanie obhliadky nehnuteľností uznesením na pojednávaní dňa 23. februára 2022 zamietol a následne dokazovanie vyhlásil za skončené, a to bez toho, aby strany v zmysle § 182 CSP vyzval na vyjadrenie sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Rovnako tak v rozpore s § 181 ods. 2 CSP súd absolútne neurčil, ktoré skutkové tvrdenia považuje za medzi stranami sporné, ktoré za nesporné, a ktoré dôkazy vykoná a nevykoná. Žalobkyni bolo upreté právo na vyriešenie záverečnej reči a vyjadrenie sa k dôkaznej situácii a konajúci súd odmietol jej návrh na doplnenie dokazovania bez náležitého odôvodnenia.

3.4. Súd tak absolútne nezohľadnil špecifické potreby žalobkyne vyplývajúce z jej zdravotného stavu a sociálneho postavenia, a to najmä pri jej poučovaní v zmysle príslušných ustanovení CSP. V súlade s rozhodovacou praxou NS SR je totiž súd povinný poučiť účastníkov konania najmä o tom, aké práva im priznávajú a aké povinnosti im ukladajú procesné predpisy, ako je potrebné nimi zamýšľané procesné úkony vykonať, aby sledovali procesné účinky, prípadne ako je potrebné odstrániť vady už vykonaných procesných úkonov, aké právne následky sú spojené s prevedenými procesnými úkonmi a ako je potrebné splniť procesnú povinnosť zo zákona alebo z rozhodnutia súdu.

3.5. Súd prvej inštancie v rozpore s uvedeným pri svojom rozhodovaní postupoval výlučne formálne a prísne uplatnil zásadu sudcovskej koncentrácie konania bez toho, aby túto zásadu aplikoval vo vzájomnom vzťahu s ostatnými ustanoveniami CSP a jeho základnými princípmi.

Naviac vo svojom rozsudku z 23. februára 2022 okresný súd v rozpore s § 220 ods. 2 CSP vôbec neuviedol, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, a najmä prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy, konkrétne obhliadku nehnuteľností na mieste samom.

3.6. Navrhla rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal jej voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017).

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri sp. zn. 1Cdo/54/2017, 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/99/2017, ale tiež napríklad I. ÚS

392/2017).

8. Naznačenej mimoriadnej povaha dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania.

9.1. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

10. V danom prípade žalobkyňa vyvodila prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Najvyšší súd predovšetkým pripomína, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolateľom namietanú procesnú vadu zmätočnosti, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

10.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

10.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných tak, že sa ním rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor). V zmysle § 420 písm. f) CSP je relevantný nesprávny procesný postup znemožňujúci strane sporu realizáciu jej

procesných oprávnení a mariaci možnosť jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj primerane R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však samo rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (pozri sp. zn. 2Cdo/154/2017, 3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 5Cdo/84/2017, 8Cdo/180/2017).

10.4. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (pozri sp. zn. 3Cdo/173/2017, 7Cdo/150/2017, 8Cdo/49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (pozri sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/205/2017, 8Cdo/73/2017, 3Obdo/1/2017).

12. Dovolateľka v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP namietala nedostatky v procese dokazovania/nevykonanie navrhnutého dôkazu bez náležitého odôvodnenia a skutkové závery, nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie (v rozpore s § 181 ods. 2 a § 182 CSP, poučovacia povinnosť súdu, prísne uplatnená zásada sudcovskej koncentrácie), keď súdy nesprávne a neúplne zistili skutkový stav, v súvislosti s tým namietala arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu a jeho nespravodlivosť.

13. Z obsahu spisu vyplýva, že dovolateľka (žalobkyňa) sa voči žalovanej žalobou podanou na súde dňa 15. júna 2021 (č. l. 1 a nasl. spisu) domáhala zaplatenia sumy 7.748 eur s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia z a obdobie o d 15. decembra 2019 d o 30. apríla 2021 z a užívanie jej spoluvlastníckeho podielu v 2/3 k rodinnému domu a príslušenstiev nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX, k. ú. P., pričom žalovaná je spoluvlastníčkou v 1/3. Žalobkyňa k žalovanej sume dospela výpočtom, v zmysle ktorého obvyklá výška nájomného predstavuje 6 eur/m² za mesiac, za užívanie prístavby rodinného domu 3 eur/m² za mesiac a za užívanie zastavanej plochy a záhrady 0,30 eur/m² za mesiac a z tohto výpočtu žalovaná suma predstavuje alikvotnú časť (2/3) z jednotlivých výmer nehnuteľností uvedených na liste vlastníctva. Dovolateľka v žalobe navrhla vykonať obhliadku nehnuteľností. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe doručenému súdu 18. októbra 2021 poprela skutkové tvrdenia uvedené žalobkyňou, najmä poprela, že užíva predmetné nehnuteľnosti, tak ako to žalobkyňa uviedla; uviedla, že ona vynakladá finančné prostriedky na ich údržbu - kosenie, tiež spochybnila aj výšku požadovaného nároku, keď predtým žalobkyňa ju vyzvala na zaplatenie sumy, kde určila výšku za užívanie nehnuteľností sumou 50 eur za deň a navrhla žalobu zamietnuť (č. l. 49 a nasl. spisu). K podanému vyjadreniu sa dovolateľka nevyjadrila napriek tomu, že 18. novembra 2021 jej bolo doručené uznesenie okresného súdu z 26. októbra 2021, ktorým ju podľa výrokovvej časti súd vyzval, aby v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia sa písomne vyjadrila k vyjadreniu žalovanej, uviedla ďalšie skutočnosti a označila dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom uviedol, že na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy nemusí prihliadnuť, v tomto zmysle uznesenie obsahovalo aj poučenie (č. l. 58 a nasl. spisu). Okresný súd úpravou zo 7. decembra 2021 vytýčil pojednávanie na deň 23. februára 2022 aj s poučením pre strany sporu, medziiným aj o tom, aby pred týmto pojednávaním urobili potrebné návrhy (č. l. 60 a nasl.), ktoré predvolanie bolo dovolateľke doručené 27. januára 2022. Aj po tom úkone súdu ostala dovolateľka nečinná. Na pojednávaní dňa 23. februára 2022, ktorého sa dovolateľka nezúčastnila, účastný bol len jej splnomocnený zástupca, po tom ako okresný súd konštatoval, že v žalobe bola vyčíslená suma uplatňovaná titulom bezdôvodného obohatenia bez

listinných dôkazov, na ktoré by sa mali jednotlivé čiastky odvolávať, splnomocnený zástupca žalobkyne medziiným poprel všetky tvrdenia žalovanej a navrhol obhliadku nehnuteľností za účelom zistenia výmery a vyčíslenia uplatneného nároku (pozri zápisnicu o pojednávaní č. I. 62 a nasl. spisu). Okresný súd na tomto pojednávaní po oboznámení listinnými dôkazmi, ku ktorým neboli pripomienky, uznesením návrh na vykonanie obhliadky nehnuteľností zamietol (viď č. I. 65 spisu). Splnomocnený zástupca žalobkyne uvedené nenamietal, ďalej netrval na vykonaní tohto dôkazu a v odvolaní len namietal, že súd nevykonaný navrhnutý dôkaz (pozri bod 2. rozhodnutia odvolacieho súdu).

14. Dovolací súd v súvislosti s námietkou dovolateľky o údajnom pochybení okresného súdu v procese dokazovania, ktoré odvolací súd nenapravil, uvádza, že súdna prax najvyššieho súdu je jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov (t. j. aj nevykonanie obhliadky) alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (pozri sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval Ústavný súd SR, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

14.1. Právomoc konať o veci, ktorej sa žaloba týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné, a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom sporovom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky nimi navrhované dôkazy. Súd nižšej inštancie neboli povinné vykonať všetky navrhnuté dôkazy, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie stranám (§ 185 ods. 1 CSP). Ak sa súd rozhodne, že určité dôkazy nevykoná (napr. preto, že sú podľa jeho názoru pre vec nevýznamné alebo nadbytočné) alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999).

14.2. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritorne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števeček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP (viď R 42/1993), resp. § 420 písm. f) CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom ako sú predstavy strany, resp. strán sporu.

15. Uvedené platí aj pre tvrdenia dovolateľky o nevykonaní dokazovania obhliadkou nehnuteľností. Súdna prax je jednotná v názore, že ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f) CSP. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonaný účastníkom navrhované dôkazy alebo vykonaný iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP (viď R 37/1993, R 125/1999 a R 6/2000).

15.1. Rovnako námietky dovolateľky smerujúce k hodnoteniu dôkazov a ustáleniu skutkového stavu nie sú spôsobilé založiť prípustnosť dovolania, nakoľko ich bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykoná, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho

rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá.

16. Dovolací súd tiež pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

16.1. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci dovolací súd nezistil.

16.2. Doposiaľ vykonané dokazovanie súdom prvej inštancie podľa názoru dovolacieho súdu dostatočne odôvodňuje jeho skutkové a právne závery, ktoré boli odvolacím súdom potvrdené. Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdom prvej inštancie nezistil porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov, či pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu a prijaté skutkové závery nevykazujú známky svojvoľnosti, nelogických úsudkov, či zrejmeho omylu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Námietky dovolateľky majú skôr povahu nespokojnosti so samotným výsledkom sporu, a to zamietnutia jej žaloby.

17. Pokiaľ dovolateľka namietala arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, dovolací súd vyhodnotil rozhodnutia oboch súdov nižších inštancií v ich vzájomnej jednote, pretože odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia (ktoré v spätosti s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú, kompletizujúcu jednotu, keďže prvoinstančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok, m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) sa vysporiadava so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalobkyne a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, obsahuje dostatočne jasnú odpoveď a vysvetlenie dôvodov, ktoré viedli k záveru o zamietnutí žaloby žalobkyne. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, a prečo rozhodnutie okresného súdu považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnia aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalobkyne. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (body 4. až 13.), ako aj odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (body 1. až 14.), nevyplýva nedostatočnosť alebo nepresvedčivosť, ani absencia o skutkových a právnych záveroch, či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, resp. svojvoľne (arbitrárne), a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu dovolateľky.

17.1. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým oba súdy nižšej inštancie dospeli, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá

(porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017), tento právny záver považuje i ústavný súd za akceptovateľný (I. ÚS 61/2019). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06), čo je v podstate prípad dovolateľky, keďže jej dovolanie v rozhodnom kopíruje jej odvolaciu argumentáciu založenú na namietaní neúplných skutkových zistení a nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. e) a h) CSP).

18. V súvislosti s dovolacími námietkami žalobkyne ohľadne odmietnutia jej návrhu na doplnenie dokazovania bez náležitého odôvodnenia (pozri bližšie bod 3.3. tohto rozhodnutia), obhliadky nehnuteľnosti súdom prvej inštancie, nesprávneho postupu okresného súdu ohľadom poučovacej povinnosti súdu a § 182 CSP (pozri bližšie bod 3.4. tohto rozhodnutia), dovolací súd vzhľadom na obsah spisu, najmä odvolanie žalobkyne, z ktorého vyplýva námietka žalobkyne, že súd ďalej nevykonal navrhnutý dôkaz, a to o vykonanie obhliadky predmetných nehnuteľností a získania skutkových poznatkov, napr. ich výmery, interiérového vybavenia, dispozičného charakteru, bonity pozemkov užívanej hodnoty a celkovej kvality bývania (pozri bod 2. rozhodnutia odvolacieho súdu), môže len konštatovať, že žalobkyňa nedostatok náležitého odôvodnenia nevykonania dôkazu, nesprávneho postupu okresného súdu ohľadom poučovacej povinnosti a neumožnenia jej využiť práva v zmysle § 182 CSP nenamietala v rámci odvolacieho konania vyvolaného jej odvolaním. Vo všeobecnosti totiž platí, že dovolateľ nemôže opierať svoje dovolanie o procesné skutočnosti, ktoré už mohol a mal uviesť v priebehu odvolacieho konania. Dovolací súd tiež poznamenáva, že ani z obsahu zápisnice z pojednávania (č. l. 62 a nasl. spisu) námietka nedostatku odôvodnenia uznesenia o zamietnutí návrhu na vykonanie obhliadky nevyplýva, splnomocnený zástupca žalobkyne nevzniesol na pojednávaní žiadne návrhy na doplnenie zápisnice, ani námietky proti jej zneniu, či vedeniu pojednávania.

18.1. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal, a či k nim zaujal správny právny záver. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych opravných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, teda vecne (argumentačne), čo znamená, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietal už v rámci riadneho opravného prostriedku, a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom v jeho neprospech (R 73/2019).

18.2. Ak potom žalobkyňa predmetné dovolacie námietky neuplatnila v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže ich dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie, prípadne jeho procesný postup v konaní namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť (obdobne tiež sp. zn. 7Cdo/161/2019, 4Cdo/122/2020, 4Cdo/40/2019, 8Cdo/140/2018, 8Cdo/157/2018). Preto dovolací súd na uvedené námietky žalobkyne v súvislosti s vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP neprihliadol.

19. Aj dovolateľkou namietaný nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie v podobe ňou tvrdenej prísne uplatnenej zásady sudcovskej koncentrácie vyjadrenej v § 153 CSP nepovažoval dovolací súd za spôsobilý založiť zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP. Koncentrácia konania predstavuje efektívny nástroj racionálneho a odôvodneného zrýchlenia sporového konania, tvorí funkčnú a teleologickú jednotu s jedným z nosných princípov novej právnej úpravy sporového konania, a to s princípom arbitrárneho poriadku (čl. 10 CSP). Zákonodarcia vychádzal z názoru, že sudca so znalosťou konkrétnej veci vie najlepšie posúdiť adekvátnosť a včasnosť uplatnenia prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany. Strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany (teda najmä skutkové tvrdenia, popretia skutkových tvrdení, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom a

hmotnoprávne námietky) nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Ak strana nepredložila prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas, súd nemusí na ne prihliadnúť, pričom CSP demonštratívny výpočet uvádza, že môže ísť napríklad o situáciu, ak by prihliadnutie na tieto prostriedky vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu.

19.1. V danom spore ide práve o tento prípad, keď žalobkyňa po podaní vyjadrenia žalovanej, ktorá poprela všetky skutkové tvrdenia uvádzané žalobkyňou v žalobe, ostala nečinná, nereagovala na uznesenie súdu z 26. októbra 2021, nečinná ostala aj po doručení predvolania na pojednávanie napriek poučeniu, aby pred pojednávaním urobila potrebné návrhy. Žalobkyňa podala návrh na obhliadku nehnuteľností až na pojednávaní dňa 23. februára 2022 po tom ako súd konštatoval, že v žalobe uplatňovaná suma titulom bezdôvodného obohatenia bola vyčíslená bez listinných dôkazov, na ktoré by sa mali jednotlivé čiastky odvolávať (pozri zápisnicu o pojednávaní č. l. 62 a nasl. spisu, aj bod 13. tohto rozhodnutia), pričom tento dôkaz mohla navrhnúť vykonať už skôr, napríklad po doručení uznesenia okresného súdu z 26. októbra 2021, doručení predvolania na pojednávanie, čo však neurobila, ostala pasívna. Keďže žalobkyňa bola nečinná, návrh na vykonanie obhliadky neurobila včas, urobila ho až na pojednávaní dňa 23. februára 2022, sama sa tak pričínila o situáciu, že prihliadnutie na tento jej nie včas učinенý návrh súdom by vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania, preto aj so zreteľom na povinnosť súdu viesť pojednávanie tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel zákona (§ 179 ods. 1 CSP), nie je možné vyhodnotiť konanie súdu, ktorý na návrh žalobkyne neprihliadol a zamietol ho, ako konanie v rozpore s procesným predpisom. Okresný súd nemal povinnosť vlastnou aktivitou nahrádzať nečinnosť strany sporu, ktorá podala žalobu, niečo tvrdila a mala povinnosť to preukázať, takýto postup súdu by nebol ani v súlade s princípom rovnosti sporových strán (čl. 6 ods. 1 CSP), pretože v danom spore nejde o prípad zvýšenej ochrany strany sporu. Dovolací súd k tvrdeniu žalobkyne o prísne uplatnenej zásade sudcovskej koncentrácie tiež poznamenáva aj na margo jej pasivity, že zákonná úprava CSP rozlišuje zákonnú a sudcovskú koncentráciu konania, ktorú je strana v konaní povinná rešpektovať.

20. K dovolacej námietke žalobkyne, že súd prvej inštancie nepostupoval podľa § 181 ods. 2 CSP, resp. postupoval v rozpore s ním, dovolací súd odkazuje na súdny spis, poukazuje na zápisnicu o pojednávaní, z ktorej obsahu vyplýva, že prvoinštančný súd na pojednávaní konanom dňa 23. februára 2022 (č. l. 62 spisu) za prítomnosti splnomocneného zástupcu žalobkyne a právneho zástupcu žalovanej po vyvolaní veci vyhlásil uznesenie, že vykoná pojednávanie v neprítomnosti žalobkyne a žalovanej, ďalej súd zhrnul skutkový stav vo veci, konštatoval, že v žalobe bola vyčíslená suma uplatňovaná titulom bezdôvodného obohatenia bez listinných dôkazov, na ktoré by sa mali jednotlivé čiastky odvolávať, vyjadrili sa zástupcovia strán sporu, opakovane sa vyjadril splnomocnený zástupca žalobkyne aj s návrhom na vykonanie dôkazu. Následne bol súdom oboznámený obsah spisu. Zástupcovia strán sporu k listinným dôkazom nemali žiadne pripomienky a neuviedli ďalšie návrhy na dokazovanie. Prvoinštančný súd potom uznesením zamietol návrh zástupcu žalovanej (správne má byť zástupcu žalobkyne, pozn. dovolacieho súdu) na vykonanie dôkazu/obhliadky nehnuteľností, uznesením vyhlásil dokazovanie z a skončené a vyhlásil rozsudok v o veci. Dovolací súd k uvedenému poznamenáva, že z neho nevyplýva celkom naplnenie formálne predpísaného postupu súdu v zmysle § 181 ods. 2 CSP.

20.1. Aj napriek vyššie uvedenej poznámke dovolací súd k predmetnej dovolacej námietke vychádzajúc zo svojej rozhodovacej praxe, ako aj rozhodnutí ústavného súdu, uvádza, že nie každé formálne nenaplnenie procesného predpisu, či doslovné nedodržanie formálne predpísaného procesného postupu súdu dosahuje intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces.

20.1.1. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/167/2012 z 28. mája 2013 uviedol: „Striktné nedodržanie postupu podľa § 118 ods. 2 OSP (teraz § 181 ods. 2 CSP - pozn. dovolacieho súdu) zo strany súdu (spočívajúce v neuvedení, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné a ktoré zostali sporné) možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania, ktorou možno dovolanie v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP odôvodniť. Existencia tejto vady sama osebe však nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f) OSP.“

20.1.2. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 2Obdo/56/2020 aj s poukazom na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 16/2012 k postupu súdu prvej inštancie v rozpore s § 181 ods. 2 CSP uviedol, že „(...) V zásade platí, že postup súdu podľa § 181 ods. 2 CSP je pre strany sporu a ich zástupcov na základe uvedených úkonov predvídateľný a transparentný, avšak zároveň sa kladie väčší dôraz na zodpovednosť strany za jej vlastnú procesnú aktivitu a transparentné substancovanie skutkových tvrdení a dôkazných návrhov. (...) Ak samosudca citované zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie citovaného ustanovenia teda žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod., čo napokon v prejednávanej veci vyplýva aj z obsahu zápisnice z pojednávania pred súdom prvej inštancie. Striktné nedodržanie postupu podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu, spočívajúce v neuvedení, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné a ktoré zostali sporné, možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania, ktorá však sama osebe nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, (...) cieľom § 181 ods. 2 CSP je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosť, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv. Z judikatúry ÚS SR (sp. zn. IV. ÚS 16/2012) vyplýva, že súd až v samotnom rozhodnutí vo veci, a nie v rámci postupu podľa § 118 ods. 2 OSP, vyjadrí svoj definitívny právny názor týkajúci sa konkrétnej prejednávanej veci (porovnaj aj uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/3/2016 z 22. marca 2017, uznesenie NS SR sp. zn. 5Cdo/211/2013).“

20.1.3. Ústavný súd vo veci sp. zn. II. ÚS 366/2018 odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, keď ani v ďalej uvedenom právnom závere Krajského súdu v Prešove nezistil porušenie namietaných práv: „Je pravdou, že prvoinštančný súd nepostupoval podľa § 181 ods. 2 CSP. Prvoinštančný súd neuviedol stranám sporu počas konania ... ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré súd považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nevykoná a taktiež neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci. Opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP vydaním rozhodnutia vo veci samej sa konvaliduje. V rozhodnutí o veci samej prvoinštančný súd svoje názory oznámil, a tým zhojil tento procesný nedostatok a prípadné odňatie práva na spravodlivý súdny proces stranám sporu. Preto tento dôvod odvolací súd nepovažuje za dôvod, pre ktorý by bolo potrebné napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.“ (rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/7/2017 z 23. januára 2018).

20.2. K vyššie uvedenému dovolací súd dodáva, že CSP v ustanovení § 181 ods. 2 v podstatných rysoch prevzal úpravu priebehu pojednávania po prednesoch strán podľa § 118 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení do 30. júna 2016. Podľa § 181 ods. 2 CSP, po úkonoch podľa odseku 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. To neplatí, ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu. Ak samosudca toto zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie citovaného ustanovenia teda žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napr. v práve zúčastniť sa a pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod., čo napokon v posudzovanom spore vyplýva zo zápisnice o pojednávaní, aj z obsahu audiozáznamu z pojednávania pred súdom prvej inštancie.

20.3. Dovolací súd v nadväznosti na závery citované vo vyššie uvádzaných rozhodnutiach najvyššieho a ústavného súdu akcentuje, že ustanoveniu § 237 písm. f) OSP korešponduje podľa novej právnej úpravy ustanovenie § 420 písm. f) CSP, keď pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ sa nahradil pojmom

„právo na spravodlivý proces“, čím právna úprava CSP precizuje podmienky prípustnosti dovolania z dôvodu zmätočnosti (mutatis mutandis sp. zn. 7Cdo/240/2020). Podobne aj v teraz posudzovanom spore podľa názoru dovolacieho súdu bola dovolateľkou namietaná vada konvalidovaná v priebehu ďalšieho konania. Žalobkyňa sa o nosných záveroch, ktoré viedli k zamietnutiu jej žaloby nepochybné dozvedela z rozsudku súdu prvej inštancie vyhlásenom na pojednávaní dňa 23. februára 2022 za prítomnosti jej splnomocneného zástupcu a následne z odôvodnenia písomného vyhotovenia rozsudku, ktorý jej bol riadne doručený a proti ktorému podala opravný prostriedok (odvolanie). Obranu žalobkyne cez inštitút ustanovenia § 181 ods. 2 CSP dovolací súd preto nemohol akceptovať.

21. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že dovolateľka (žalobkyňa) neopodstatnene namietala nedostatky odôvodňujúce zmätočnosť vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP a tým porušenie jej práva na spravodlivý proces. Prípustnosť dovolania žalobkyne nemožno vyvodit' z § 420 písm. f) CSP, dovolací súd preto jej dovolanie podľa ustanovenia § 447 písm. c) CSP odmietol pre neprípustnosť.

22. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, preto jej dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyne v plnom rozsahu.

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.